DRZEWA - TEGO NAM TRZEBA

Fundacja Dziupla Inijctyw Przyrodniczych
ul. Lipowa 15, 69-113 Górzyca
tel.: 796131490
www.dziupla.org
biuro@dziupla.org

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Redakcja: Olga Betańska, Natalia Duer
Teksty: Olga Betańska, Natalia Duer
Zdjęcia: Olga Betańska, Janusz Duszkiewicz, Natalia Duer
Projekt grafiki, grafika: Natalia Duer

Książka wydana w ramach projektu
"Świadek koronny - ochrona i edukacja w świecie dojrzałych drzew"

KOMITET DO SPRAW POŻYTKU PUBLICZNEGO

NIW Narodowy Instytut Wolności Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2021–2030 NOWE FIO

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

SĄ RÓŻNE DRZEWA

Aby rozpoznać gatunek drzewa,
Uważnie mu się przyjrzeć trzeba.
Zbadaj dziś kształty i kolory,
Liści, owoców oraz kory!

Brzoza ma biały pień i gałęzie
Owocem dębu są twarde żołędzie.
Z listków złożone są liście jesionu.
Noskami zwiemy owoce klonu.

Drzewa iglaste - kto je rozpozna?
Dwie igły złączone ma nasza sosna.
Świerk krótką igłą mocno ukłuje.
A modrzew całkiem bez igieł zimuje.

Jak to spamiętać? - zaraz spytacie.
Opowiedz wszystko mamie i tacie,
Krzyknij - "Na spacer ruszyć trzeba!
Żeby poznawać te wszystkie drzewa."

TAKIE OWOCE ZNAJDZIESZ NA:

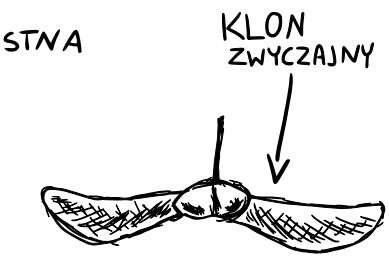

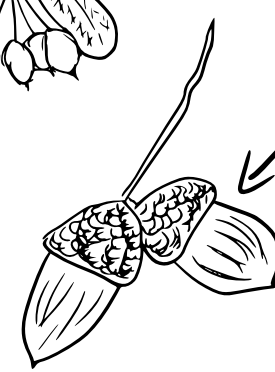

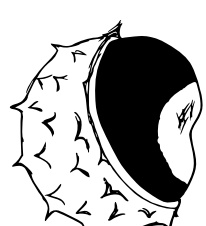

NA SKARPACH, MIĘDZY KORZENIAMI TWORZĄ SIĘ ZAKAMARKI, W KTÓRYCH ŁASICA POSZUKUJE UKRYTYCH MAŁYCH ZWIERZĄT

BUDOWA DRZEWA

Drzewa to rośliny zdrewniałe
Co rosną do nieba, więc są niemałe.
Rosną i rosną przez setki lat!
Nie przerośnie ich nawet twój starszy brat!

Konary, gałęzie to korona drzewa.
Wiosna tę koronę w liście przyodziewa.
Kwiaty wśród gałęzi są szybko zapylane,
I później w owoce przechodzą przemianę.

Pień dźwigając koronę drzewa
Łączy ją z korzeniami w podziemiach.
Bo w pniu są warstwy cieniutkich rurek
przez które woda do korony wędruje.

A skąd ta woda? Woda jest w ziemi!
Rośliny piją z pomocą korzeni.
Drzewa, gdy wieje w ziemi zostają,
Bo grube korzenie je tam trzymają.

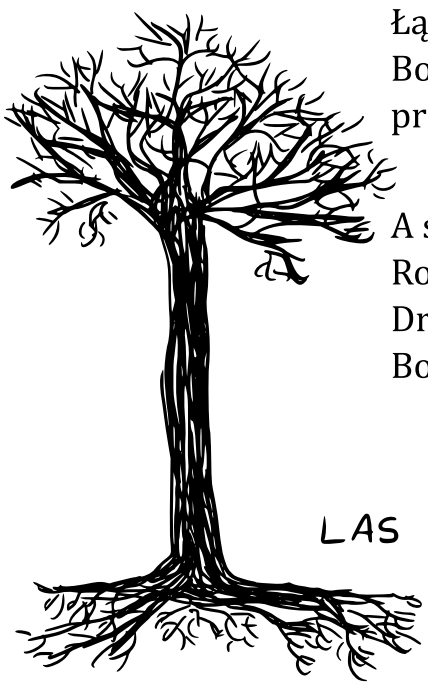

DRZEWA ROSNĄCE
W RÓŻNYCH MIEJSCACH
WYGLĄDAJĄ INACZEJ

CZYM SIĘ RÓŻNIĄ?

ZA 650 LAT BĘDĘ TAKI WIELKI, PIĘKNY... DOSTOJNY

HISTORIA ŻYCIA PEWNEGO DRZEWA

Zaszumiało głośno sędziwe drzewo,
Wspominając historię życia swojego.
“Dawno temu byłem malutkim nasionkiem,
W żyzną glebę wpiłem się swoim korzonkiem.

Wyrosły mi listki - siewką się stałem…
By stać się młodym drzewem - liść za liściem puszczałem.
Pień miałem cienki i całkiem gładką korę,
Lecz rosłem coraz grubszy i piąłem się w górę.
Kora pękać zaczęła i gdy w końcu dojrzałem,
Wydałem owoce i nasiona rozsiałem.

Lecz na tym nie koniec! Lata szybko mijały.
Różne istoty na mnie (i we mnie) mieszkały.
W dziuplach mam ptaki, pod korą owady
Nawet grzyba złapałem - na to nie ma rady.
I choć jestem już stary, wypróchniały mój pień,
To na mnie i mych mieszkańców czeka kolejny dzień.”

Zazdrościły młodsze drzewa - bo widziały dowody,
Że im drzewo starsze, tym cenniejsze dla przyrody.

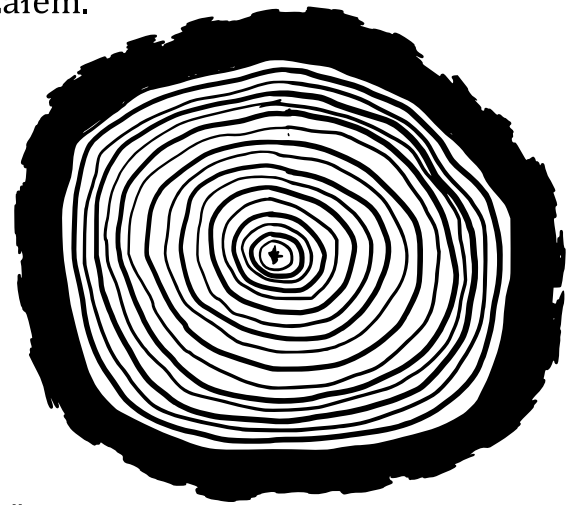

KAŻDEGO ROKU PRZYRASTAJĄ DWIE NOWE WARSTWY DREWNA – TO SŁOJE PRZYROSTU ROCZNEGO

RYSIE BARDZO LUBIĄ CHODZIĆ PO LEŻĄCYCH PNIACH

WYKROT

Zawiał wiatr, że aż strach.
Drzewa się chylą i nagle - Trrrrach!
Korzenie wyrwane
Gałęzie złamane
Leży pień
Sądny dzień…

POD ZWALONYMI
PNIAMI UKRYWA SIĘ
SALAMANDRA PLAMISTA

Ale to nie koniec życia
Nowy rozdział zaczął się dzisiaj.
Mchy i porosty pień ten pokryją.
Przeróżne grzyby w nim również żyją.
Powoli drewno rozkładają.
Składniki do gleby uwalniają.

W martwym pniu jaja swe złożą owady,
Drewno się stanie dla nich obiadem.
A wyrwane z ziemi korzenie,
Dziurę stworzyły - kolejne schronienie.
Schowają się tam węże czy jaszczurki,
Myszy i płazy zajmą inne dziurki.

Przez wiele lat to drzewo powalone
Będzie w przyrodzie pełnić ważną rolę:
Daje mieszkanie i pożywienie,
Choć martwe - w tym drzewie życia jest wiele!

LARWY ZMROSZNIKA CZERWONEGO JEDZĄ DREWNO MARTWYCH SOSEN
MARTWA SOSNA

DĄB NA ZĄB

Czym jest owad? To każdy wie!
A skąd się biorą, czy wiesz? Nie.
Odpowiednich miejsc taki owad szuka.
Dla niektórych to nie lada sztuka!
Jaja złoży tam, gdzie dużo pokarmu.
By starczyło do wzrostu jego dzieciom - larwom.

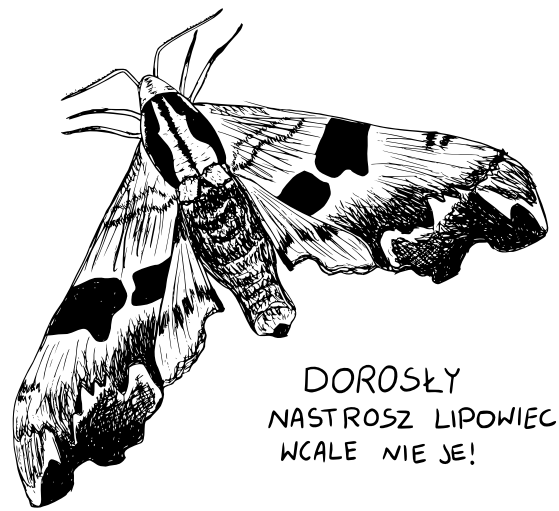

DOROSŁY
NASTROSZ LIPOWIEC
WCALE NIE JE!

Wyrośnięta larwa zmieni się w poczwarkę
Później, dorosły owad dobierze się w parkę.
Są takie larwy co liście pożerają.
Inne z kolei próchno zjadają.
Niektóre pod korą drążą korytarze.
Wtedy zamiera konar po konarze.

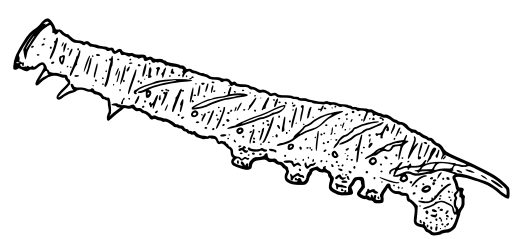

GĄSIENICA ZJADA LIŚCIE
LIPY

Takie owady bez drzew by nie istniały!
Co, jeśli nie drzewa, larwy jeść by miały?
W naszym otoczeniu coraz mniej drzew starych,
Więc mało też owadów z nimi związanych.
Z tego powodu niektóre są chronione
I chroni się też drzewa przez nie zasiedlone.

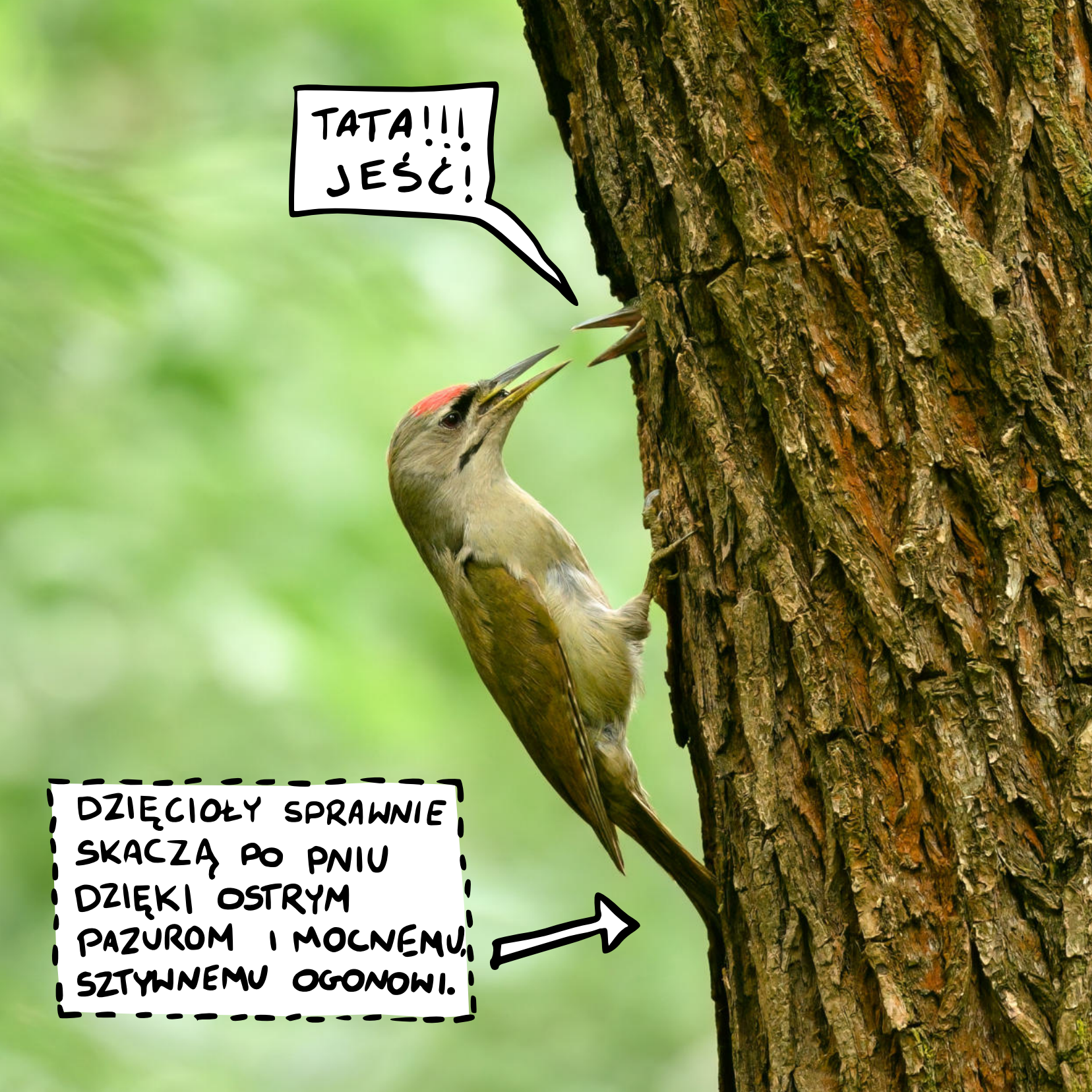
TATA!!! JEŚĆ!
DZIĘCIOŁY SPRAWNIE SKACZĄ PO PNIU DZIĘKI OSTRYM PAZUROM I MOCNEMU, SZTYWNEMU OGONOWI.

MIELEKARZ DRZEW

Jaka jest w lesie rola dzięcioła?
“On drzewa leczy!” – ktoś zaraz zawoła,
lecz ty dziś powiedz temu komuś,
"To budowniczy leśnych domów!”

Dziobem jak dłuto dziuple sobie kuje,
W ten sposób swej rodzinie gniazdo buduje.
Podczas stukania z drzewa nie spada!
Ma ostre pazury i ogon nie lada!
Sztywne sterówki dają podporę
Gdy dzięcioł kuje dziuplę z uporem.

Cieszą się różne zwierzęta w lesie,
Gdy echo kucia z oddali się niesie.
Wiedzą, że gdy dzięcioł kuje dziuplę nową
Ze starej wyprowadził się ze swoją żoną.
Dziupla po dzięciole to dobre mieszkanie
Dziuplaki to wiedzą i czekają na nie.

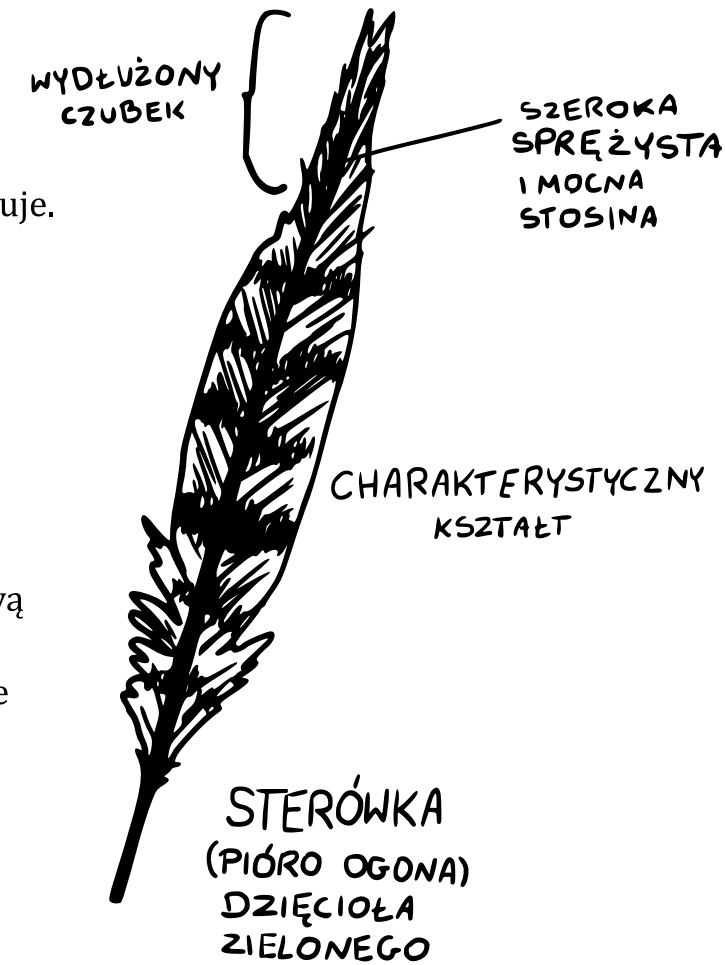

WYSIADYWANIE JAJ JEST TAKIE NUDNE. W DZIUPLI CIEMNO. POPATRZĘ CHWILĘ NA LAS..
NAJWIĘKSZY DZIĘCIOŁ - CZARNY, WYKUWA NAJWIĘKSZE DZIUPLE.

DZIUPLA

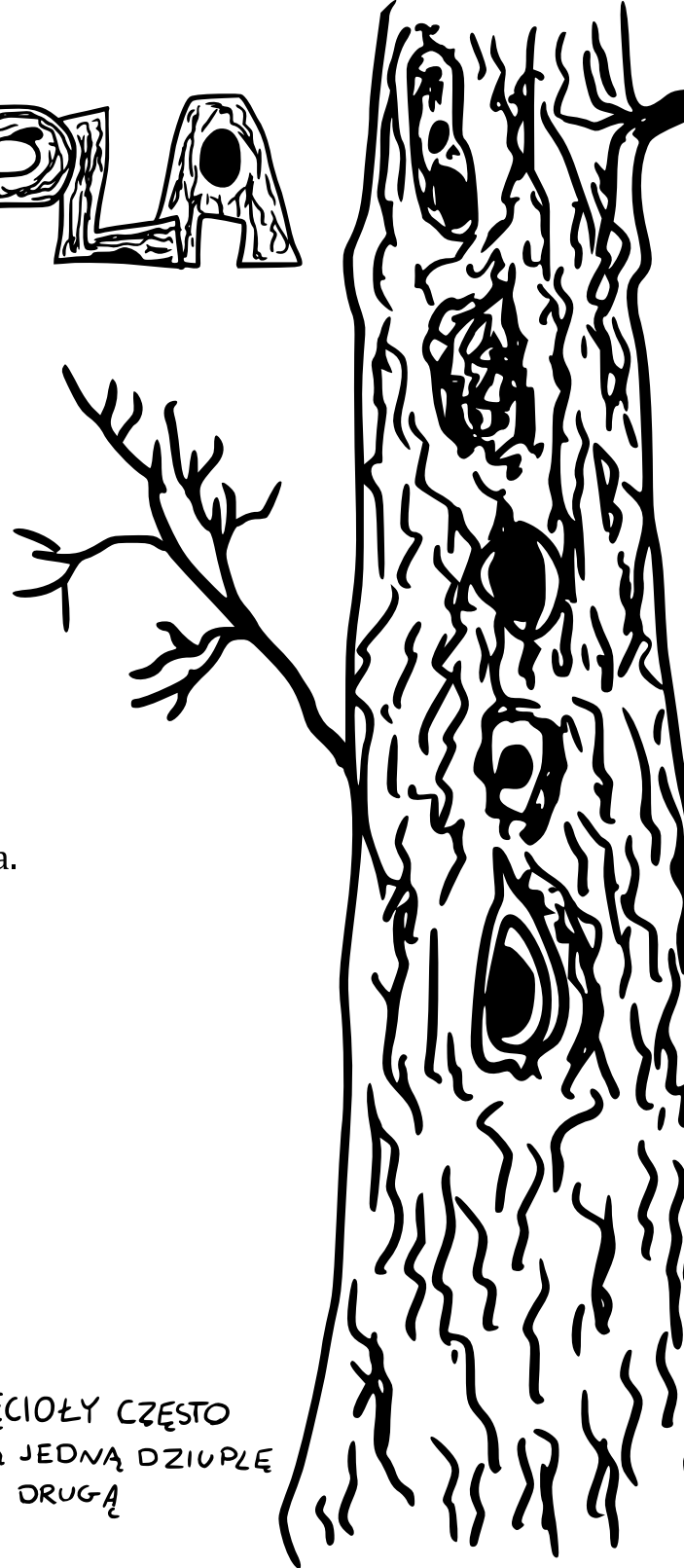

Czyli dziura w drzewie
Może mieć różne pochodzenie.
Dzięcioł wykuwa dziuplę na mieszkanie
A grzyb rozłoży drewno, gdy wniknie w ranę.
Tak czy inaczej ta dziura w drzewie
Będzie schronieniem zwierząt w potrzebie.

Mieszkańcy dziupli to dziuplaki.
I nie myśl, że są to tylko ptaki.
Bo oprócz dzięcioła, sowy czy mazurka
Dziuplę zajmie kuna, nietoperz czy wiewiórka.
W dziuplastych drzewach owadów mnóstwo!
Szukają tam schronienia lub zjadają próchno.

Znaczenie ma na przykład wielkość otworu,
Czy wielu w niej się zmieści lokatorów,
Jak wysoko jest nad ziemią,
I czy deszcze jej nie zaleją.
Różne zwierzaki - różne wymagania.
Każdy w sam raz dla siebie szuka mieszkania.

DZIĘCIOŁY CZĘSTO
KUJĄ JEDNĄ DZIUPLĘ
POD DRUGĄ

GRZYBOWA SZTUKA

WSPANIAŁE GRZYBY

Jesienią w lesie grzybów szukamy.
Kapelusz na nóżce - wszyscy to znamy.
Te grzyby rosną pod drzewami,
Bo ich strzępki splatają się z korzeniami.
Takie związki grzybów z drzewami
Nazywamy mikoryzami.

Lecz mało kto na drzewa spogląda,
By na nich ciekawe grzyby oglądać.
A takie grzyby to inna sprawa,
Żyją na drzewie by drewno zjadać!
Takie drewno przez grzyba zjedzone
Robi się miękkie lub w próchno zmienione.

Lecz nie gniewaj się na grzyba na drzewie!
Pomaga on licznym zwierzętom w potrzebie!
Są rzadko spotykane owady,
Których larwy to próchnojady.
Potrzebują starych, spróchniałych drzew.
Niestety tych w lesie jest coraz mniej.

ŁEEE...
JA NIE POTRZEBUJĘ LIN DO WSPINACZKI...
ARBORYSTA WSPINA SIĘ NA DRZEWO BY OCENIĆ STAN KORONY LUB WYKONAĆ NIEZBĘDNE ZABIEGI

NIESTRASZNE DRZEWA

Czasami drzewo się złamie lub przewróci.
To normalne w przyrodzie i niech cię to nie smuci.
Lecz gdy drzewo rośnie na przykład w mieście,
To złamanie pnia lub konaru może być niebezpieczne.
Dlatego niektórzy dużych drzew się boją
I chcą je wyciąć, nawet gdy te spokojnie stoją.

Ale są też tacy, co znają się na drzewach
I potrafią ocenić czy jest taka potrzeba.
Taki specjalista sprawdza stan korzeni,
Sprawdza czy pusty jest pień i
Czy w koronie są suche gałęzie,
I wtedy zaleca co dalej z drzewem będzie.

Drzewa zbyt są dla nas cenne
By je wycinać nadaremnie.

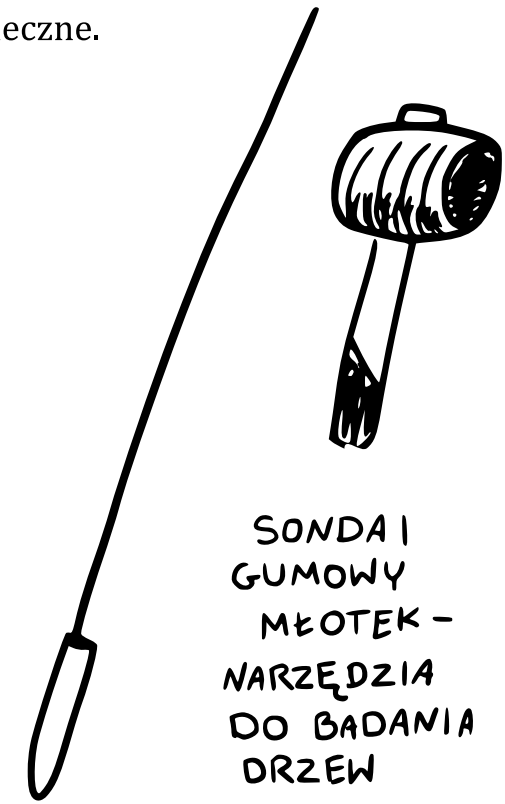

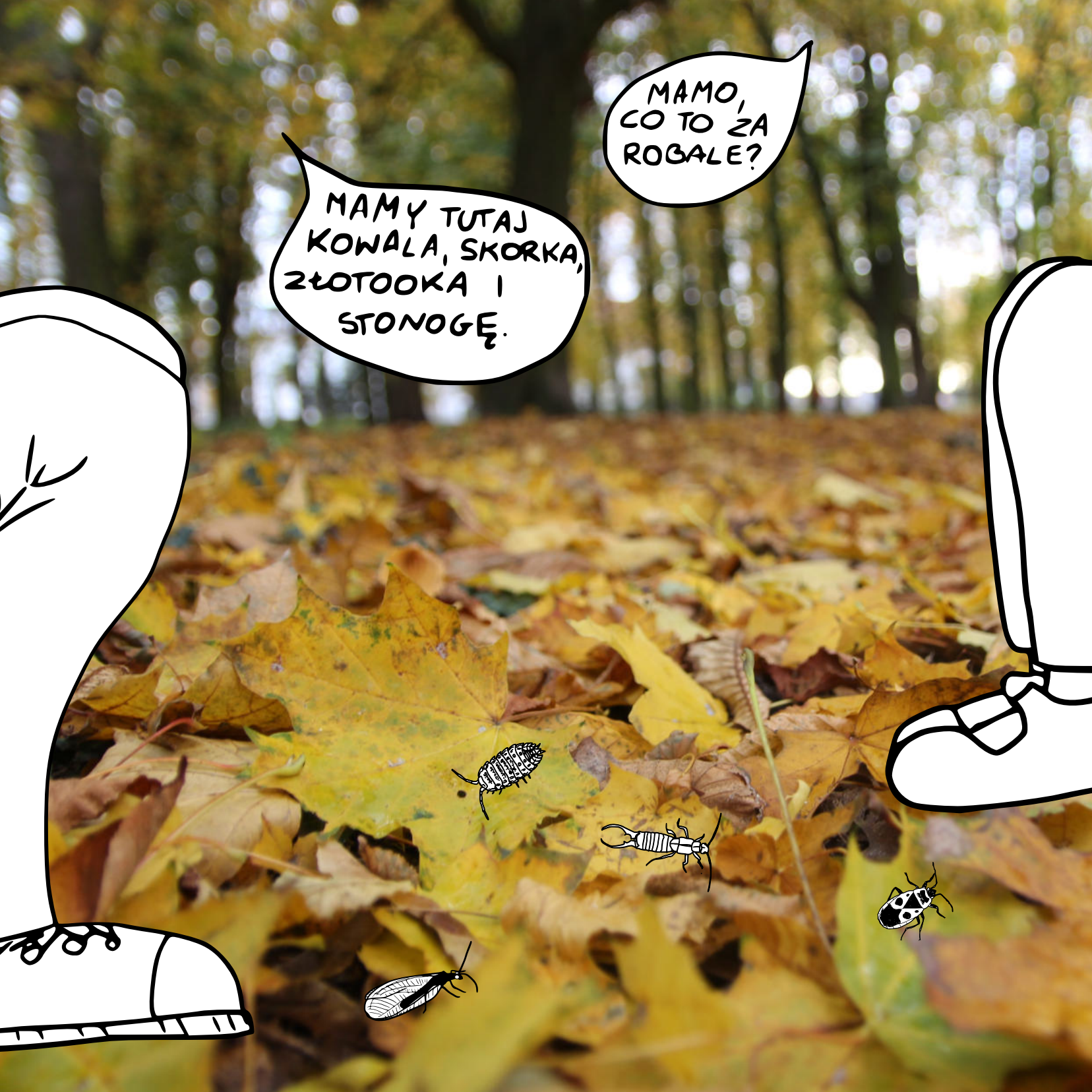
MAMO, CO TO ZA ROBALE?
MAMY TUTAJ KOWALA, SKORKA, ZŁOTOOKA I STONOGĘ.

KOLORY JESIENI

Kiedy nadchodzi czas jesieni,
Liście tracą odcienie zieleni.
Złoto i czerwienie w koronach królują,
Bo drzewa z liści składniki wycofują.

Robią tak, bo jest słońca za mało,
By drzewo pokarm produkowało.
Liście to pożywienia fabryka,
Gdy dzień jest krótki - to się zamyka.

Na ziemi kołderka z liści leży,
Będzie to dobre schronienie dla jeży.
Owady także się tam ukryją,
Bezpiecznie zimę ostrą przeżyją.

JEŻE NIE NOSZĄ JABŁEK I GRZYBÓW NA KOLCACH

Czy na dnie lasu leżą liści tony?
Nie. Każdy liść został przez grzyby rozłożony.
Uwolniły ich składniki do ziemi,
Potem się drzewa nakarmią nimi.

Zostaw choć część liści w swoim ogrodzie.
Zwierzętom i drzewom w ten sposób pomożesz.

DRZEWA SĄ PIĘKNE

SŁOWNICZEK

DŁUTO - zaostrzone narzędzie ręczne uzywane do obróbki drewna, na przykład przez stolarza.

POCZWARKA - okres spoczynkowy w życiu owada, w którym zmienia się z larwy w postać dorosłą; proces ten nazywamy przepoczwarczeniem.

PRÓCHNO - produkt rozkładu ciała roślin przez grzyby.

SIEWKA - etap rozwoju rośliny, w którym z nasiona wrósł pierwszy pęd - łodyga lub młody pień drzewa.

STRZĘPKI GRZYBA - nitkowate elementy budujące grzybnię - ciało grzyba.

WYKROT - wywrócone drzewo z wyrwanymi korzeniami.

O PROJEKCIE

"Świadek koronny - ochrona i edukacja w świecie dojrzałych drzew" to projekt realizowany na terenie gmin Słubice i Górzyca. Działania skupiamy na ocenianiu stanu i zarządaniu drzewami oraz na edukacji. Chcemy przekonać, że dojrzałe drzewa są cenne nie tylko dla przyrdy, ale też ludzi. Staramy się, by społeczeństwo, a w szczególności dzieci zrozumiały jak drzewa działają, jaką odgrywają rolę w naszym otoczeniu. Drzewa są dla nas wszystkich niezbędne!

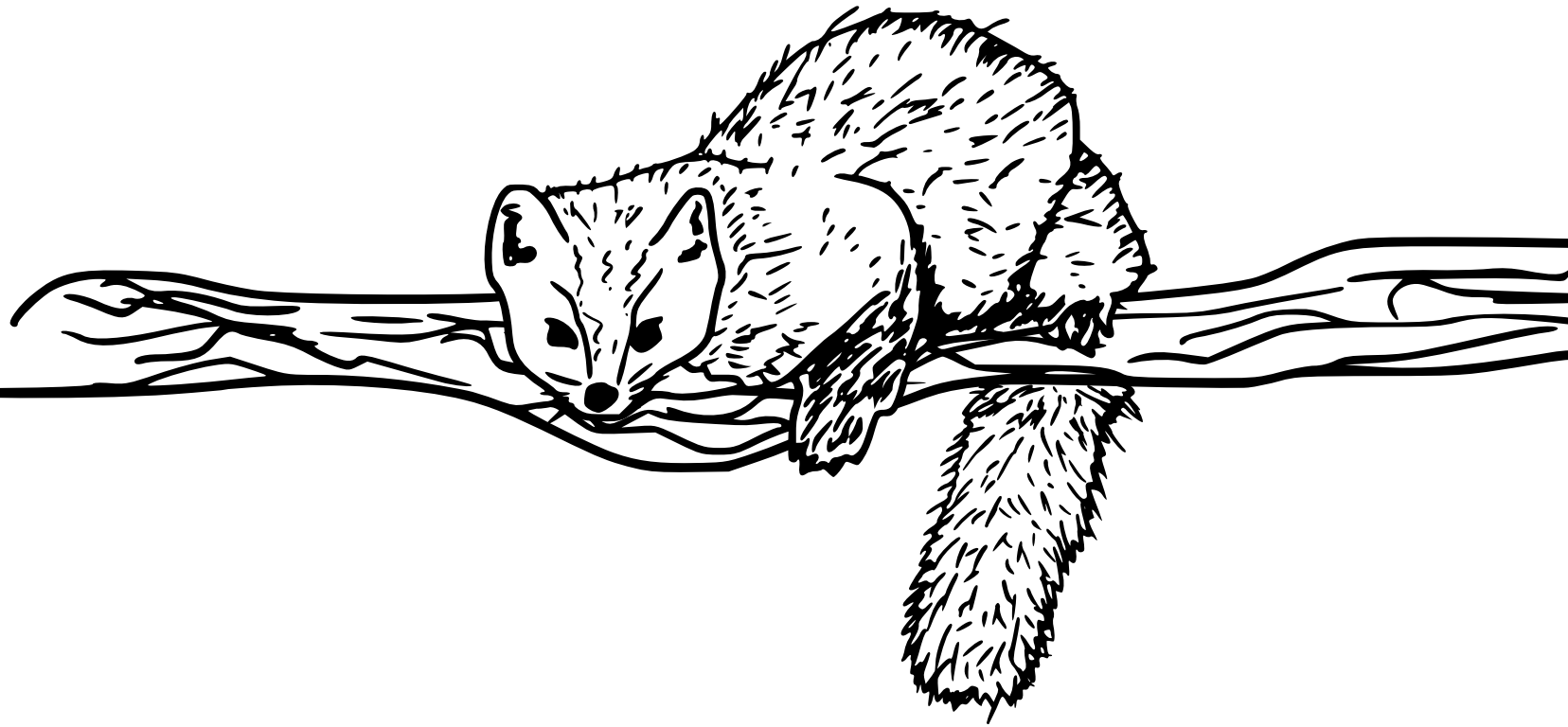

KOMITET DO SPRAW POŻYTKU PUBLICZNEGO

NIW Narodowy Instytut Wolności Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2021–2030 NOWE FIO

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030